

Kort information om Österbottens svenska nämndemannaförening rf (ÖSN rf)

Ett frekvent samtalsämne bland de svenskspråkiga nämndemännen under senare delen av 90-talet var behovet av att grunda en svenskspråkig nämndemannaförening i Vasa (sedermera Österbotten) för att värna om svenskan i juridiska sammanhang och för att anordna utbildning på svenska för svenskspråkiga nämndemän eftersom dylik utbildning i princip lyste med sin frånvaro. Den 28 november 1999 inbjöd några nämndemän alla svenskspråkiga nämndemän i Österbotten att delta i grundandet av en förening. I det konstituerande mötet som hölls 15 december 1999 i Justitiehuset, Vasa tingsrätt, deltog en sjättedel av de svenskspråkiga nämndemännen i Österbotten. Mötet uppgjorde stiftelseurkund, utsåg interimistisk styrelse samt tillsatte en arbetsgrupp för utarbetandet av stadgar. Föreningen antog namnet Österbottens svenska nämndemannaförening. Det uppgjorda stadgeförslaget presenterades första gången vid föreningsmöte i juni 2000 samt ytterligare vid två möten 2001. Den 6 november 2001 godkändes stadgarna av Patent- och registerstyrelsen, Föreningsregistret. Ur stadgarna framgår föreningens syfte och verksamhet:

Föreningens syfte är att aktivera de svenskspråkiga nämndemännen i frågor som berör nämndemannaskapet, att värna om det svenska språket i juridiska sammanhang, att bereda möjligheter till regelbundna kontakter såväl medlemmar emellan som medlemmar och tingsrätter emellan, att ordna informations- och utbildningstillfällen samt att i övrigt verka för nämndemännens intressen. Föreningen skall samarbeta med lokala myndigheter samt med den nationella nämndemannaföreningen. Föreningen förverkligar sina syften utan vinst, men kan för stödandet av verksamheten emotta donationer.

Glädjande har varit att majoriteten av de österbottniska nämndemännen redan under det första verksamhetsåret anslöt sig till föreningen. Trenden har kvarstått och i detta nu finns endast några nämndemän utanför föreningen. Vid utgången av år 2004 hade föreningen 53 medlemmar av de då totalt 57 svenskspråkiga nämndemännen i Österbotten. I detta nu har föreningen 68 medlemmar av ett 70-tal svenskspråkiga nämndemän som finns i regionen.

Redan sju månader efter grundandet diskuterades vid föreningsmötet i juni 2000 behovet av att ansöka om verksamhetsbidrag, främst för att anordna utbildning. Föreningen har fortsatt med att aktivt anhålla om bidrag från olika instanser. Resurserna har använts till utbildning, studiebesök, studieresor samt samarbete med nämndemän även på andra orter. Första utbildningstillfället anordnades 4 oktober 2000 med temat "På väg mot ett professionellt nämndemannaskap" med tingsdomarna Karin Träskman, Heikki Turtonen och Johan Karlais. Följande år hölls utbildning av lagmännen Johan Eklund och Lennart Johansson under temat "Vi skärper profilen". Efter detta har årligen flere utbildningstillfällen anordnats och många olika föreläsare (vissa har till och med flere gånger) berikat föreningens medlemmar med fullvärdig och matnyttig information. Som föreläsare har utöver ovan nämnda personer fungerat bland annat följande personer: tingsdomare Hagar Nordström, hovrättsdomare Robert Liljenfeldt, åklagare Peter Levlin, biträdande fängelsedirektör Sonja Kurten-Vartio, polischef Mats Kronkvist, hovrättsfiskal Ulla-Maj Leppäkorpi, kommissarie Hans Snellman, redaktör Bertel Nygård, redaktör Peter Ehrström, professor Lars-Johan Lindkvist, lagman Ekelund (Raseborgs tingsrätt), lagman Charles Lindroos (Pargas tingsrätt), PD Kristian Myntti (Åbo Akademi, rättsvetenskapliga institutionen), assistenten i privaträtt Björn Sandvik (Åbo Akademi, rättsvetenskapliga institutionen), administrativ hovrättschef Björn Zimdal (Umeå, Övre Norrlands hovrätt), lagman Margareta Berglund (Umeå tingsrätt), lagman Thomas Södermark (Umeå tingsrätt) socialchef Marie Ernestad (Umeå kommun) fängelsedirektör AnnBritt

Grunewald(Österåkersfängelset,Stockholm) samt ordf. för Nämndemannaförbundet i Sverige Berndt-Ola Lundström.

Studiebesök har anordnats 1-2 gånger / år till olika instanser, bland annat Vasa länsfängelse, polishuset i Vasa, Vasa hovrätt, tingshuset i Kronoby, Kriminaltekniska laboratoriet i Vanda, Kriminalmuseet i Vanda, Raseborgs tingsrätt, Pargas tingsrätt, Åbo Akademis institution för rättsvetenskap i Åbo, Institutet för mänskliga rättigheter vid Åbo Akademi i Åbo, Övre Norrlands hovrätt i Umeå samt Umeå tingsrätt.

Målsättningen med skolningsverksamheten har varit att den skall komma alla medlemmar till godo. Ambitionen har varit att hålla tillfällena utspridda i hela verksamhetsområdet samt ordna transporter, inte inom bara Österbotten utan även till andra orter. Föreningen har initierat samarbete med Raseborgs nämndemannaklubb 2003 vilket har utmynnat i gemensamma aktiviteter. Samarbete med Umeå nämndemannaförening inleddes 2004 och har trots denna korta verksamhetstid varit extremt givande. Föreningarna har besökt varandra, haft gemensamma utbildningstillfällen och konkreta planer på fortsättning föreligger. Inom detta verksamhetsår, 2006, har föreningen eftersträvat att etablera kontakt till och initiera samarbete med nämndemän i andra delar av Nyland, i Åboland och på Åland.

Föreningen har med skrivelser uppmärksammat myndigheter och instanser om otaliga brister visavi det svenska i juridiska sammanhang, Kontakter har tagits i olika rättssäkerhetsfrågor med bland annat Justitieministeriet, Svenska folkpartiet, Svenska Finlands Folkting och Vasa stad.

Initiativ har även tagits till att återupprätta en gammal värdefull tradition, tingspredikan. Den första tingspredikan höll kyrkoherde Ralf Sandin i Korsholms kyrka den 30 mars 2005. Hösten 2006 den 28 september har tingspredikan anordnats i Pedersöre kyrka med kyrkoherde Hans Häggblom. Dessa tillfällen har av föreningsmedlemmar och tingsrättspersonal upplevts värdefulla.

Vid värnandet om det svenska språket i vårt land är det tre områden som är särskilt viktiga att bevaka: nämligen utbildning, vård och rättsväsende. För nämndemännen som är valda att representera det svenska i rättsliga sammanhang är detta en stor utmaning, speciellt i tvåspråkiga tingsrätter.

Att få skolning av professionella är självfallet värdefullt men också att nämndemännen träffas och har möjlighet att diskutera hur vi upplever vårt nämndemannaskap och vad vi anser kunde förbättras och vidareutvecklas. Merparten av de nämndemän som inte längre är aktivt verksamma har stannat kvar i föreningen och berikat verksamheten med gedigen erfarenhet och långt stått för kontinuiteten i verksamheten.

Föreningen har alltsedan grundandet kontinuerligt och intensivt eftersträvat att förverkliga de syften som stipuleras i stadgarna och som ovan citerats. Utmärkande för verksamheten har alltid varit att sträva framåt, allt vidare framåt och finna nya möjligheter till utveckling. Ett medlemskap i Österbottens svenska nämndemannaförening rf är berikande för såväl den enskilde individen som för föreningen eftersom medlemskåren ger föreningen tyngd och kraft att kraftfullt verka i angelägna frågor.

För närvarande pågår i Finland ett genomgripande reformarbete på många olika plan. Kommun- och servicestrukturreformen genom vilken eftersträvas att garantera upprätthållandet av god service även framgent innebär implicit krav på större kommuner vilket kan betyda att svenska kommuner efter samgång över en natt kan förlora sin svenska majoritet och bli tvåspråkiga med liten svensk minoritet. I den samtidigt pågående häradsreformen eftersträvas större befolkningsunderlag per härad och konsekvensen kan vara förödande visavi det svenska pga den regionalt sett spridda befolkningen. Den springande frågan är om det finns beredskap från övergripande myndigheter att bevara det svenska. Mycket osäkert ! Även åklagarväsendet skall reformeras och planen är att de nuvarande åklagardistrikten på nationell nivå kraftigt skall reduceras till totalt femton stora enheter. Detta inger stor oro. För vår del i Österbotten kunde reformen i värsta fall innebära ett stordistrikt med finsk majoritet. I stora distrikt där svenskan är marginaliserad minskar förutsättningarna för att garantera den lagstadgade svenska servicen. Rik på mångårig erfarenhet är det smärtsamt bekant hur otroligt snabbt försämringens vindar kan blåsa. ÖSN rf kommer självfallet att aktivt följa upp reformarbetet och med klar och tydlig stämning påtala planerade olägenheter visavi det svenska, - ett i och för sig hart när oöverkomligt arbete. Framför oss ligger snart ett nytt verksamhetsår som erbjuder många utmaningar men även en räcka av allehanda stimulerande och motiverande uppdrag. Det gäller att gå vidare och framåt , allt vidare framåt.

Vasa , Svenska dagen den 6 november 2006

Viveca Bäck
ordförande för Österbottens svenska nämndemannaförening rf